

Investigating the factors affecting the social indifference of the people of Kerman city towards public welfare in 2019

Abstract

The present study was prepared with the aim of investigating the factors affecting the social indifference of the people of Kerman city to their general well-being in 2019. This research is a field-library method, and according to the observation and test tools, the questionnaire in this research first studies books and articles on social indifference in public welfare. The socio-statistics of this research includes all married men and women aged 20-60 in 2019. SPSS software is used for the different stages of statistical calculations of this research and for its analysis. The level of significance to confirm the research hypotheses is ($\alpha=0.05$).

The results of the research show that: according to the investigations, it was found that the factors of awareness (A), social health (B), relative deprivation (C), individualism (D) are among the factors influencing social indifference. to be The analysis of different aspects of social indifference shows that the level of official social participation, such as voluntary participation in organizations, parties and associations, willingness to participate in elections, interaction with institutions such as politics and the like is generally low, and most participation in the field There have been informal social activities such as altruistic and altruistic cooperative actions such as helping the poor, supporting others, paying attention to the problems of others, etc.

Keywords: factors, indifference, Kerman, public welfare

بررسی عوامل موثر بر بی تفاوتی اجتماعی مردم شهر کرمان نسبت به رفاه عمومی در سال ۱۳۹۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۳/۱۰

مهدی گنجوی^۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۵/۱۴

حسین آقاچانی مرسا^۲میثم موسایی^۳

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی عوامل موثر بر بی تفاوتی اجتماعی مردم شهر کرمان به رفاه عمومی شان در سال ۱۳۹۹ تهیه شده است. این تحقیق به روش کتابخانه ای- میدانی بوده که با توجه به ابزار مشاهده و آزمون، پرسشنامه در این تحقیق ابتدا به مطالعه کتب و مقالات در بی تفاوتی اجتماعی در رفاه عمومی پرداخته می شود. جامعه آماری پژوهش حاضر، شامل کلیه زنان و مردان متاهل ۶۰-۲۰ سال در سال ۱۳۹۹ می باشد. مراحل مختلف محاسبات آماری این پژوهش و برای تجزیه و تحلیل آن از نرم افزار SPSS استفاده می گردد. سطح معنی داری برای تایید فرضیه های پژوهش ($\alpha=0,05$) است.

نتایج حاصل از پژوهش نشان می دهد که: با توجه به بررسی های انجام شده مشخص شد که عوامل آگاهی (A)، سلامت اجتماعی (B)، محرومیت نسبی (C)، فردگرایی (D)، از عوامل تاثیرگذار بر بی تفاوتی اجتماعی می باشند. تحلیل ابعاد مختلف گویه های بی تفاوتی اجتماعی نشان دهنده آن است که میزان مشارکت اجتماعی رسمی، مثل مشارکت داوطلبانه در سازمان ها، احزاب و انجمن ها، تمایل به شرکت در انتخابات، تعامل با نهادهایی مثل سیاست و امثال آن در مجموع کم، و بیشتر مشارکت ها در زمینه فعالیت های اجتماعی غیر رسمی مثل کنش های مشارکتی دگرخواهانه و نوع دوستانه ای از قبیل کمک به مستمندان، حمایت از دیگران، توجه به مشکلات اطرافیان و غیره بوده است.

کلید واژه ها: عوامل، بی تفاوتی، کرمان، رفاه عمومی

^۱ دانشجوی دکتری جامعه شناسی سیاسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. Mehganjavi@gmail.com

^۲ دانشیار، گروه علوم اجتماعی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) A_marsal1333@yahoo.com

^۳ استاد، گروه جامعه شناسی، واحد تهران، دانشگاه تهران، تهران، ایران. mousaei@ut.ac.ir

از زمان‌های قدیم تاکنون تمامی جوامع شاهد بروز انواع و مظاهر گوناگونی از رفتارهای انحرافی بوده‌اند. همیشه رفتارهایی مشاهده شده و می‌شود که از حالت فردی و استثنایی خارج شده، کم و بیش با نسبتی ساکن یا رو به افزایش یا کاهش در طی زمان با عناوین مختلفی نظیر انحراف، ناسازگاری، رفتارهای ضد اجتماعی و به طور کلی‌تر آسیب‌های اجتماعی معرفی می‌شود. هر نظام اجتماعی برپایه‌ی عاطفه و تفاوت‌مندی و احساس عضویت در اجتماع تشکیل می‌شود، اما پدیده‌ای مانند بی‌تفاوتی اجتماعی، یک نوع احساس بدبینی و کناره‌گیری نسبت به اجتماع را در افراد بوجود می‌آورد (دادخواه تهرانی و همکاران، ۱۴۰۰). بی‌تفاوتی اجتماعی از نگاه جامعه‌شناختی در مقابل نوع‌دوستی، مشارکت و درگیری در امور عمومی، به معنای کناره‌گیری و سهیم‌نشدن در مسائل اجتماعی، عزت‌گزیدن و فقدان مشارکت در حد انتظار، یکی از پیامدهای نامطلوب زندگی در عصر مدرن است که با تاکید بیش از حد بر ترجیحات فردگرایانه و منافع شخصی در زندگی شهری امروزی تجلی یافته و مانع بزرگی برای تعاملات اجتماعی و تهدیدی به معنی عدم مشارکت شهروندان در امور عمومی جامعه می‌باشد. محققین معتقدند کشور ما تحت‌تاثیر شرایط آن‌میک خود با مسایل اجتماعی از جمله بی‌تفاوتی اجتماعی به معنی بی‌احساسی، بی‌میلی و نوعی افسردگی اجتماعی درگیر است. لذا اهمیت بررسی بی‌تفاوتی اجتماعی به حدی است که گاه میزان سلامت اجتماعی از طریق سنجش بی‌تفاوتی و عدم تمایل به درگیری با مسایل جامعه سنجیده می‌شود. به همین علت، بی‌تفاوتی اجتماعی به عنوان مسئله بسیار مهم جامعه مورد توجه جامعه‌شناسان می‌باشد. مشارکت وسیع شهروندان در جامعه، امروز به عنوان شرط مهمی در توسعه یافتگی اجتماعی، اقتصادی، و سیاسی خوانده می‌شود و در مقابل، «بی‌تفاوتی اجتماعی»، در بسیاری از کشورهای پیشرفته صنعتی نیز موضوعی مورد تأمل است که البته دلایل گوناگونی دارد. هدف اصلی این پژوهش، بررسی عوامل موثر بر بی‌تفاوتی اجتماعی مردم شهر کرمان به رفاه عمومی‌شان می‌باشد. به عبارت دیگر، در این تحقیق، به شناسایی جامعه‌شناختی بی‌تفاوتی اجتماعی مردم کرمان، نسبت به رفاه عمومی‌شان می‌پردازیم. «بحث رفاه عمومی (اجتماعی)» به عنوان کانون محوری سیاست‌گذاری اجتماعی، مورد توجه بسیاری از کشورها با نیت‌های مختلف بوده است که متناسب با مکاتب و ایدئولوژی خود، نظام‌ها و الگوهای رفاهی، برنامه‌ریزی، سیاست‌گذاری و گام‌های پیاده‌سازی و اجرای آن‌را فراهم می‌آورند (امینی‌نژاد و همکاران، ۱۳۹۷). دادخواه تهرانی و همکاران (۱۴۰۰)، طی تحقیقی به «بررسی عوامل موثر بر بی‌تفاوتی اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه‌های آزاد شهر تهران» پرداختند. طبق محاسبه فرمول کوکران در سطح خطای ۵ درصد، تعداد ۳۸۰ نفر بعنوان حجم نمونه برآورد و روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای انجام شد. نتایج حاکی بود، بین بیگانگی اجتماعی، اثربخشی، تحلیل هزینه-پاداش، احساس محرومیت نسبی و میزان ادراک عدالت اجتماعی با بی‌تفاوتی اجتماعی بین دانشجویان دانشگاه‌های آزاد شهر تهران رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج معادله رگرسیون حاکی بود بیگانگی اجتماعی با ضریب بتای ۰،۴۰ تاثیرگذارترین عامل بر بی‌تفاوتی اجتماعی دانشجویان است که بطور مستقیم با بی‌تفاوتی اجتماعی رابطه دارد. مرادی و طالبی تماجانی (۱۳۹۹)، در تحقیقی به بررسی «بررسی عوامل اجتماعی موثر بر بی‌تفاوتی اجتماعی در شهر تهران» پرداختند. اگر مشارکت وسیع شهروندان در قلمروهای مختلف زندگی اجتماعی شرط لازم و مهم توسعه اجتماعی - اقتصادی و سیاسی تلقی شود، عدم مشارکت شهروندان و شیوع بی‌تفاوتی اجتماعی را می‌توان عامل منفی اثرگذار در فرایند توسعه یافتگی قلمداد کرد که نیازمند بررسی و ریشه‌یابی علمی خواهد بود. روش تحقیق حاضر پیمایش و نمونه مورد مطالعه ۳۴۲ نفر

از افراد بالای ۸۱ سال در شهر تهران بوده است. بر اساس یافته‌های بدست آمده در این مطالعه، می‌توان گفت بی‌تفاوتی اجتماعی در شهروندان تهرانی در حد متوسط وجود دارد و میزان آن، به ترتیب با سه متغیر کیفیت ارتباطات اجتماعی، میزان اعتماد اجتماعی و فردگرایی تغییر می‌کند. رابین و همکاران (۲۰۱۷) در مطالعه‌ای تحت عنوان پیش‌بینی تفاوت‌های فردی در سیستم اجتماعی، شناسایی شهر و ارزیابی در شهرهای استرالیا، فرانسه و ترکیه از سال ۱۳۶۰ نشان داد که گرایش کلی مردم به تفسیر گروه‌های اجتماعی به عنوان بخشی از خود آن‌ها، شناسایی آن‌ها را با شهر خود پیش‌بینی می‌کند که به نوبه خود به توضیح ارزیابی مثبت خود از شهر کمک می‌کند. این نتایج از دیدگاه روان‌شناسی محیطی و روانشناسی اجتماعی مورد بحث قرار گرفته‌اند. آنچه که امروزه در ارتباط با مفهوم رفاه حائز اهمیت است، چندبعدی بودن مفهوم آن است به نحوی که تمام جنبه‌های زندگی انسان را در بر می‌گیرد و انسان به تأمین در دو حوزه آسایش و آرامش نیاز دارد. از سوی دیگر، کمیت و کیفیت معضلات و چالش‌های اقتصادی و اجتماعی شهرها، علل و اسباب بروز این مشکلات و نهایتاً تمهیدات و راهبردهایی که بتوان با کمک آن‌ها تبعات پدیده‌های منفی حاصل از بی‌تفاوتی اجتماعی را به میزان قابل توجهی کاهش داد بسیار با اهمیت است. بدین جهت، ضرورت دارد با شناخت معیارهای رفاه عمومی، و بی‌تفاوتی اجتماعی و بررسی و سنج هر یک از این معیارها به صورت عام یا خاص و شرایط آن‌ها در شهر کرمان به اهمیت شاخص‌های آن‌ها پی برد. نباید فراموش کرد که بی‌تفاوتی یک آسیب جدی و مانع بزرگ برای رفاه و توسعه است. بر این اساس، هدف غایی در مطالعه حاضر، شناسایی عوامل موثر بر بی‌تفاوتی اجتماعی مردم شهر کرمان به رفاه عمومی‌شان است. از این رو، در نظر داریم تا در این تحقیق، به مطالعه جامعه‌شناختی بی‌تفاوتی اجتماعی مردم کرمان نسبت به رفاه عمومی‌شان در سال ۱۳۹۹ بپردازیم. در این راستا، بررسی برخی از بسترها و زمینه‌های اجتماعی مؤثر بر بروز بی‌تفاوتی در میان مردم کرمان، مد نظر قرار می‌گیرد.

روش پژوهش

این تحقیق به روش کتابخانه‌ای- میدانی بوده که با توجه به ابزار مشاهده و آزمون، پرسشنامه در این تحقیق ابتدا به مطالعه کتب و مقالات در بی‌تفاوتی اجتماعی در رفاه عمومی (مورد مطالعه: بررسی عوامل موثر بر بی‌تفاوتی اجتماعی مردم شهر کرمان به رفاه عمومی‌شان در سال ۱۳۹۹) پرداخته می‌شود (به شیوه کتابخانه‌ای) و سپس از روش میدانی برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده می‌شود، بدین صورت که با توجه به جامعه‌آماری ابتدا به تدوین پرسشنامه‌ای که سؤالات آن مطابق با اهداف تحقیق طراحی خواهند شد و سپس این پرسشنامه توسط نمونه آماری انتخابی تکمیل می‌گردد. این پژوهش مبتنی بر شیوه کاربردی می‌باشد، هدف از این پژوهش بی‌تفاوتی اجتماعی در رفاه عمومی (مورد مطالعه: بررسی عوامل موثر بر بی‌تفاوتی اجتماعی مردم شهر کرمان به رفاه عمومی‌شان در سال ۱۳۹۹)، تا بتوان با بهره‌مندی از این پژوهش به شناخت دقیق نسبت به عناصر به کار رفته دست یافت. این پژوهش از لحاظ چيستی، پژوهشی کمی است که پس از مطالعه و بررسی‌های لازم از طریق گردآوری داده‌های کلامی و با مطالعه جدی و عمیق مفاهیم و داده‌های تحقیق به تحلیل استقرایی و کسب نتیجه منجر می‌شود. جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه‌ها و مشاهدات به صورت تحقیق میدانی صورت می‌پذیرد و در نهایت با استفاده از آمار و اطلاعات استخراج شده از این پرسشنامه‌ها به معرفی پژوهش پرداخته می‌شود. برای طراحی پرسشنامه پایان نامه حاضر، از طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت استفاده گردیده است که یکی از رایج‌ترین مقیاس‌های اندازه‌گیری به شمار می‌رود. شکل کلی و امتیاز بندی این طیف ۵ تایی برای سؤالات

پرسشنامه می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز پژوهش در بخش مبانی نظری، با استفاده از روش کتابخانه‌ای و اسنادی، و در بخش مطالعات میدانی با استفاده از تهیه پرسشنامه و گردآوری اطلاعات است. مبانی علمی مورد نیاز برای انجام این تحقیق، علاوه بر موارد ذکر شده در فهرست منابع مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای است که به این منظور از مقالات و کتاب‌هایی در مورد موضوع تحقیق استفاده می‌شود. در این تحقیق با استفاده از پرسشنامه، برای توصیف متغیرهای تحقیق از آمار توصیفی استفاده می‌شود.

جامعه‌آماري پژوهش حاضر، شامل کلیه زنان و مردان متاهل ۶۰-۲۰ سال در سال ۱۳۹۹ می‌باشد. دلیل انتخاب این دو گروه سنی و انجام یک مطالعه تطبیقی بر حسب میزان بی‌تفاوتی اجتماعی و متغیرهای مرتبط به آن (که در این تحقیق سلامت اجتماعی، آگاهی، فردگرایی، محرومیت نسبی و سلامت اجتماعی)؛ این است که این دو گروه سنی و انجام یک مطالعه تطبیقی بر حسب میزان بی‌تفاوتی اجتماعی و متغیرهای مرتبط به آن (که در این تحقیق سلامت اجتماعی، اعتماد، فردگرایی، محرومیت نسبی)؛ این است که این دو گروه سنی به عنوان دو نسل در نظر گرفته می‌شوند. روش نمونه‌گیری اتخاذ شده برای این پژوهش، روش طبقه‌ای متناسب است که در آن، نمونه تحقیق به گونه‌ای انتخاب می‌شود که زیر گروه‌ها در حد امکان با همان نسبتی که در جامعه وجود دارند در نمونه نیز حضور یابند. برای برآورد حجم نمونه ابتدا یک مطالعه مقدماتی روی ۳۰ نفر از زنان و مردان ۲۰-۶۰ سال انجام گردید تا واریانس صفت مورد مطالعه مشخص گردد. سپس با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه مشخص گردید. حجم نمونه شهروندان ۲۰ تا ۶۰ سال با استفاده از فرمول کوکران با سطح اطمینان ۹۵ درصد و دقت احتمالی ۵ درصد و با واریانسی که بر اساس پیش‌آزمون به دست آمد، ۴۸۲ نفر مشخص گردید. روش تحقیق حاضر میدانی می‌باشد بدین صورت که با استفاده از پرسشنامه به جمع‌آوری اطلاعات می‌پردازیم و سپس با استفاده از نرم افزارهای آماری به تجزیه و تحلیل یافته‌های بدست آمده پرداخته خواهد شد. ضمن این که برای تدوین چارچوب نظری تحقیق و مروری بر تحقیقات پیشین، از روش کتابخانه‌ای (اسنادی) نیز استفاده می‌شود و نهایتاً اینکه، این مطالعه از نظر ماهیت، کاربردی می‌باشد و از نظر معیار زمان، مقطعی و به لحاظ معیار وسعت، پهنانگر است. ابزار مورد استفاده در این مطالعه، پرسشنامه بوده است. پرسشنامه پس از احراز اعتبار و پایایی آن در مراحل مقدماتی تحقیق، برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز در مرحله نهایی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

برای نیل به اهداف پژوهش و پاسخ به سؤالات آن از دو روش آمار توصیفی و استنباطی استفاده می‌شود و برای سنجش و آزمون متغیرها از آزمون‌های پی‌رسون، آزمون و رگرسیون استفاده خواهد شد. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ۲ روش آماری: یعنی آمار توصیفی و استنباطی استفاده خواهد شد. در قسمت توصیف داده‌ها به توصیف شاخص‌های جمعیت شناختی و همچنین توصیف متغیرهای پژوهش توسط توزیع فراوانی و آماره‌های توصیفی پرداخته می‌شود. در قسمت تحلیل داده‌ها به بررسی فرضیه‌های پژوهش پرداخته خواهد شد. قبل از آزمون فرضیه‌ها، نرمال بودن (توزیع طبیعی داشتن) متغیرهای مورد مطالعه توسط آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف یک نمونه‌ای بررسی شد. فرض نرمال برای تمام متغیرها برقرار بود. برای بررسی فرضیات به دلیل نرمال بودن همه متغیرهای مورد مطالعه از همبستگی پی‌رسون اسپیرمن استفاده خواهد شد. برای بررسی آزمون‌های جانبی پژوهش از رگرسیون چند متغیره استفاده خواهد شد. ضمناً مراحل مختلف محاسبات آماری این پژوهش و برای تجزیه و تحلیل آن از نرم افزار spss استفاده می‌گردد. سطح معنی‌داری برای تایید فرضیه‌های پژوهش ($\alpha=0,05$) است.

یافته های پژوهش

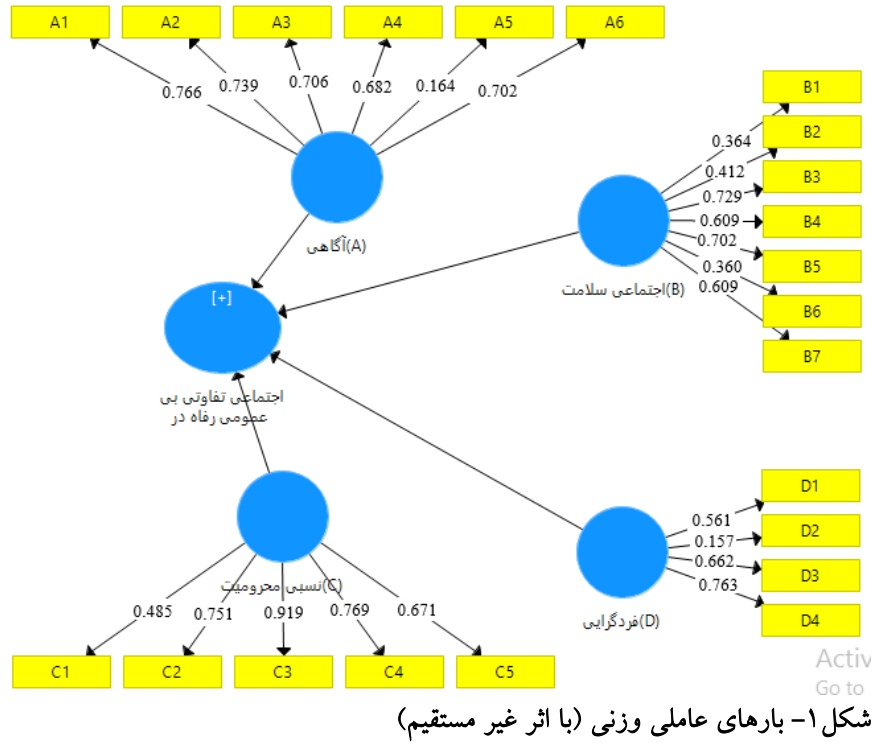
در اینجا بایستی سعی شود فقط مطالبی را به شکل جدول و نمودار ارائه نمود که به فهم بیشتر آن کمک نماید و در راستا و متناسب با اهداف پایان نامه باشد. از ارائه یک نتیجه به دو صورت نمودار و جدول خودداری می-گردد، علاوه بر این لازم است از یافته‌های دیگر پژوهشگران نیز در تحلیل نتایج و غنا بخشیدن به بحث استفاده شود. به منظور توصیف داده‌ها از میانگین و انحراف معیار داده‌های پژوهش استفاده شده است. خلاصه‌ای از آمارهای توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش، در بین افراد جامعه مورد مطالعه بررسی شده و در جداول ذیل آمده‌اند (برای سوالات هر کدام از متغیرها یک کد در نظر گرفته شده).

بررسی مدل نظری پژوهش

برای آزمون صحت مدل نظری تحقیق "بی تفاوتی اجتماعی در رفاه عمومی (مورد مطالعه: بررسی عوامل موثر بر بی تفاوتی اجتماعی مردم شهر کرمان به رفاه عمومی شان در سال ۱۳۹۹)" و محاسبه ضرایب تأثیر از روش مدل یابی معادلات ساختاری بوسیله نرم افزار **Smart PLS** استفاده شده است. مدل یابی معادلات ساختاری یک تکنیک تحلیل چند بعدی بسیار کلی و نیرو مند از خانواده رگرسیون چند متغیری و به بیان دقیق تر بسط "مدل خطی کلی" است که به پژوهش گر امکان می دهد مجموعه ای از معادلات رگرسیون را بگونه هم زمان مورد آزمون قرار دهد. مدل یابی معادله ساختاری یک رویکرد جامع برای آزمون فرضیه هایی درباره روابط متغیرهای مشاهده شده و پنهان است. در میان تمامی شیوه تحلیل چند متغیره تنها روش معادلات ساختاری است که همزمان هم از تحلیل رگرسیون چندگانه و هم از تحلیل عاملی استفاده می کند. آنچه باعث می شود روش معادلات ساختاری روشی قدرتمند و مورد استفاده در میان محققان باشد، این است که علاوه بر ظاهری گرافیکی آن که تفسیر را آسان می کند، این روش می تواند مجموعه ای از روابط میان متغیرها را به صورت همزمان محاسبه کند. به طور کلی روش معادلات ساختاری از طریق مجموعه ای از معادلات شبیه به رگرسیون چندگانه ساختار روابط درونی متغیرها را آشکار می کند لذا برای پاسخ به پرسش اصلی این تحقیق، از روش معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار **Smart PLS** استفاده شده است.

آزمون فرضیات تحقیق

در این قسمت به بررسی آزمون فرضیات تحقیق با استفاده از نرم افزار **Smart PLS** پرداخته می شود.

شکل ۱- بارهای عاملی وزنی (با اثر غیر مستقیم)

جدول ۱- بارهای عاملی وزنی (با اثر غیر مستقیم)

عامل	شاخص	بار عاملی
آگاهی (A)	A1	۰.۷۶۶
	A2	۰.۷۳۹
	A3	۰.۷۰۶
	A4	۰.۶۸۲
	A5	۰.۱۶۴
	A6	۰.۷۰۲
سلامت اجتماعی (B)	B1	۰.۳۶۴
	B2	۰.۴۱۲
	B3	۰.۷۲۹
	B4	۰.۶۰۹
	B5	۰.۷۰۲
	B6	۰.۳۶۰

۰.۷۱۹	B7	محرومیت نسبی (C)
۰.۴۸۵	C1	
۰.۷۵۱	C2	
۰.۹۱۹	C3	
۰.۷۶۹	C4	
۰.۶۷۱	C5	فردگرایی (D)
۰.۵۶۱	D1	
۰.۱۵۷	D2	
۰.۶۶۲	D3	
۰.۷۶۳	D4	

. مقدار ملاک برای مناسب بودن ضرایب عاملی ۰/۴ می باشد. در نمودار فوق تمامی اعداد ضرایب بارهای عاملی سوالات تقریباً از ۰/۴ بیشتر است که نشان از مناسب بودن این معیار دارد.

روایی همگرا

معیار دوم از بررسی برازش مدل های اندازه گیری، روایی همگرا است که به بررسی میزان همبستگی هر سازه با سوالات (شاخص ها) خود می پردازد.

جدول ۲- نتایج روایی همگرا متغیرهای پنهان تحقیق

متغیرهای مکنون	میانگین واریانس استخراجی ($AVE > 0.5$)
آگاهی (A)	۰.۵۰۴۳۱۵
سلامت اجتماعی (B)	۰.۷۰۰۵۴۴
محرومیت نسبی (C)	۰.۶۷۶۲۲۹
فردگرایی (D)	۰.۵۹۱۹۰۲

با توجه به اینکه این مقدار برای AVE برابر ۰/۵ است و مطابق با یافته های جدول فوق این معیار در مورد متغیرهای مکنون مقدار مناسبی را اتخاذ نموده اند، در نتیجه مناسب بودن روایی همگرای پژوهش تایید می شود.

روایی واگرا (فورنل و لاکر)

جدول ۳- ماتریس همبستگی و بررسی روایی واگرا

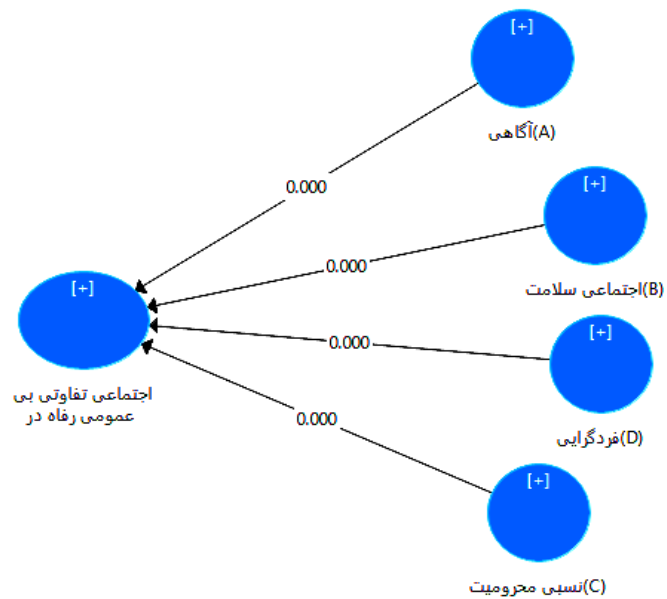
متغیرهای مکنون	(A)	(B)	(C)	(D)	جذر (AVE)
آگاهی (A)	۱				۰.۸۲۲۳۳
سلامت اجتماعی (B)	۰.۵۳۵۸۱۳	۱			۰.۷۷۳۸۸
محرومیت نسبی (C)	۰.۶۳۹۹۰۱	۰.۷۷۳۷۱۷	۱		۰.۷۱۰۱۵۱
فردگرایی (D)	۰.۶۴۸۰۵۵	۰.۸۴۸۰۲۵	۰.۸۲۵۶۳۶	۱	۰.۸۳۶۹۸۵

روایی واگرا نیز از طریق مقایسه جذر AVE با همبستگی بین متغیرهای مکنون سنجیده شده و برای هر کدام از سازه‌های انعکاسی جذر AVE باید بیشتر از همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها در مدل باشد. پس بنابراین خروجی‌های نرم افزار در جدول نشان دهنده این است که، ابزار اندازه‌گیری از روایی مناسب برخوردار است.

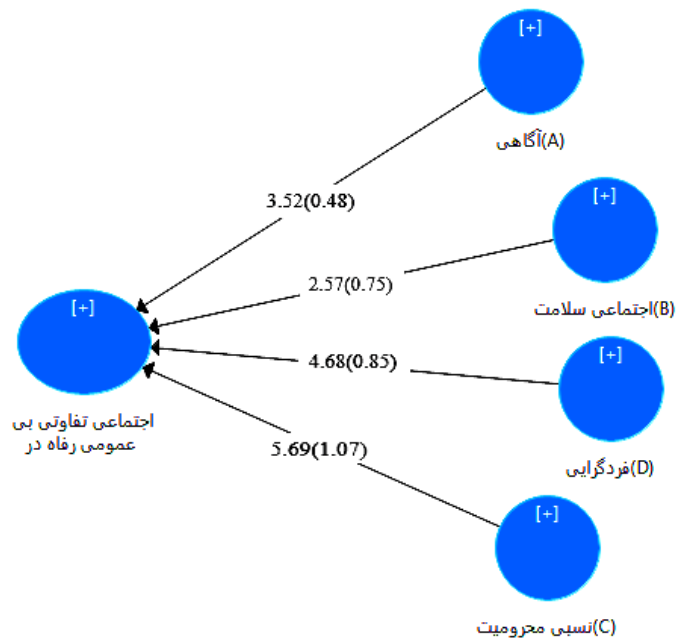
برازش مدل ساختاری

۱- ضرایب معناداری Z (مقادیر t) و نتایج روابط مستقیم

با توجه به شکل شماره ۲-۴ چون ضرایب t برای اکثر فرضیه‌های تحقیق مقدار بالایی بدست آمده‌اند، لذا در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار بودن اکثر آن‌ها تایید می‌شود. و همچنین در جدول و شکل‌های ذیل به مقدار ضرایب معناداری و ضرایب مسیر پرداخته می‌شود.

شکل ۲- نمودار ضریب معناداری (sig)

شکل ۳- میزان ضریب مسیر و مقدار t-جدول ۴- نتایج رابطه مستقیم و ضرایب معناداری فرضیات مدل

نتیجه آزمون	معناداری (sig)	مقادیر t-	ضریب مسیر	مسیر
قابل قبول	۰.۰۰۰	۳.۵۲(۰.۴۸)	۰.۴۸	آگاهی (A)
قابل قبول	۰.۰۰۰	۲.۵۷(۰.۷۵)	۰.۷۵	سلامت اجتماعی (B)
قابل قبول	۰.۰۰۰	۴.۶۸(۰.۸۵)	۰.۸۵	محرومیت نسبی (C)
قابل قبول	۰.۰۰۰	۵.۶۹(۱.۰۷)	۱.۰۷	فردگرایی (D)

۲- معیار R Squares یا R2

معیاری است که نشان از تأثیر یک متغیر برون زا بر یک متغیر درون زا دارد و سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R2 در نظر گرفته می‌شود. مطابق شکل ۴-۱، مقدار R2 برای سازه‌های درون زای پژوهش محاسبه شده است که با توجه به سه مقدار ملاک، مناسب بودن برازش مدل ساختاری را تایید می‌سازد.

جدو ۵- نتایج معیار R2 برای سازه درون زا

متغیرهای مکنون	R2
آگاهی (A)	۰.۵۴۲
سلامت اجتماعی (B)	۰.۶۸۵
محرومیت نسبی (C)	۰.۷۵۴
فردگرایی (D)	۰.۷۵۸

۳- معیار Q^2

این معیار قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد و در صورتی که مقدار Q^2 در مورد یک سازه درون زا سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۵ و ۰/۳۵ را کسب نماید، به ترتیب نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی سازه یا سازه‌های برون زای مربوط به آن را دارد. نتایج جدول فوق نشان از قدرت پیش‌بینی مناسب مدل در خصوص سازه‌های درون زای پژوهش دارد و برارزش مناسب مدل ساختاری را تایید می‌سازد.

جدول ۶- نتایج معیار Q^2 برای سازه درون زا

متغیرهای مکنون	Q^2
آگاهی (A)	۰. ۰۶۷۶۷۱
سلامت اجتماعی (B)	۰. ۲۹۷۰۲۵
محرومیت نسبی (C)	۰. ۷۹۸۴۶۵
فردگرایی (D)	۰. ۴۹۶۸۵۵

۴- معیار $F2$

عامل دیگری که در ارزیابی اعتبار مدل مورد توجه است اندازه تأثیر (Effect size) یا $F2$ کوهن است. اندازه تأثیر، به بیان این مسئله می‌پردازد که آیا یک متغیر نهفته مستقل، تأثیر قابل توجهی روی یک متغیر وابسته دارد یا خیر. این مقدار از روی مقدار ضریب تعیین R^2 محاسبه می‌شود. مقادیر $F2$ بین ۰/۰۲ تا ۰/۱۵ نشانگر تأثیر ضعیف، بین ۰/۱۵ تا ۰/۳۵ نشانگر تأثیر متوسط و بزرگتر از ۰/۳۵ بیانگر تأثیر زیاد متغیر مستقل روی متغیر وابسته می‌باشد.

جدول ۷- نتایج معیار $F2$ برای ارتباط سازه‌های درون زا و برون زا

متغیرهای مکنون	$F2$
آگاهی (A)	۰. ۰۲۶
سلامت اجتماعی (B)	۰. ۸۲۶
محرومیت نسبی (C)	۰. ۶۴۸
فردگرایی (D)	۰. ۲۶۶

برارزش مدل کلی

۱- Communalities

میزان این معیار از میانگین مقادیر اشتراکی متغیرهای پنهان پژوهش به دست می‌آید.

جدول ۸- میزان R^2 و Communalitiy متغیرهای پژوهش

متغیرهای مکنون	Communalitiy	R^2
آگاهی (A)	۰. ۶۷۶۲۲۹	۰. ۵۴۲
سلامت اجتماعی (B)	۰. ۵۹۸۹۰۲	۰. ۶۸۵

۰.۷۵۴	۰.۵۰۴۳۱۵	محرومیت نسبی (C)
۰.۷۵۸	۰.۷۰۰۵۴۴	فردگرایی (D)

۲- معیار GOF

برای بررسی برازش مدل کلی از معیار GOF استفاده می‌شود که سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی شده است.

جدول ۹- نتایج برازش مدل کلی

GOF	R ²	Communality
۰.۵۶۵	۰.۴۵۹	۰.۶۳۷

با توجه به مقادیر بدست آمده برای GOF به میزان ۰/۵۶۵ برازش مدل کلی تایید می‌شود.

با توجه به این که ضرایب t برای تمام متغیرها مقدار بالایی بدست آمده‌اند، لذا در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار بودن همه نتایج تایید می‌شود، و نتایج قابل قبول است. با توجه به R^2 برای سازه‌های درون زای پژوهش محاسبه شده است که با توجه به سه مقدار ملاک، مناسب بودن برازش مدل ساختاری را تایید می‌کند. معیار Q^2 نشان از قدرت پیش‌بینی مناسب مدل در خصوص سازه‌های درون زای پژوهش دارد و برازش مناسب مدل ساختاری را تایید می‌سازد. معیار نتایج معیار F^2 برای ارتباط سازه‌های درون زا و برون زا مقدار مناسبی را نشان داد. برای بررسی برازش مدل کلی از معیار GOF استفاده می‌شود با توجه به نتایج بدست آمده $0.565 = GOF$ بدست آمد که مقدار قوی است، برازش مدل کلی تایید می‌شود.

نتیجه‌گیری

پاسخ سوال اول: عوامل مؤثر بر بی‌تفاوتی اجتماعی در جامعه مورد مطالعه چیست؟ با توجه به بررسی‌های انجام شده مشخص شد که عوامل آگاهی (A)، سلامت اجتماعی (B)، محرومیت نسبی (C)، فردگرایی (D)، از عوامل تاثیرگذار بر بی‌تفاوتی اجتماعی می‌باشند.

پاسخ سوال دوم: آثار بی‌تفاوتی در زندگی اجتماعی چیست و در صورت فراگیر شدن بی‌تفاوتی در جامعه، چه تبعاتی به وجود می‌آید؟

نتایج تجربی حاصل از تحلیل‌های پژوهش، نشانگر آن است که بی‌تفاوتی اجتماعی در شهروندان کرمانی وجود دارد و با در نظر گرفتن میزان آن که از حد متوسط بالاتر است و همچنین توأم شدن آن با میزان بالایی از فردگرایی، محرومیت نسبی و آگاهی و سلامت اجتماعی، وضعیت نگران‌کننده‌ای را به مثابه یک معضل اجتماعی ترسیم می‌کند. با در نظر گرفتن این یافته‌ها، ضرورت چاره‌اندیشی و برنامه‌ریزی برای کنترل و کاهش آن قویاً احساس می‌شود. کاهش سطح التزام مدنی بیانگر کمبود احساس تعلق آحاد مردمی به ساختارهای جامعه خود بوده و سبب شیوع و قدرت بیشتر بی‌تفاوتی در جامعه شده است. همچنین وجود احساس بی‌هنجاری بالا به عنوان دومین عامل در اثر مستقیم و غیرمستقیم بر بی‌تفاوتی را، می‌توان نشانه نوعی اختلال هنجاری در جامعه دانست که در آن فرد به نوعی خود را فاقد عضویت در جامعه تلقی کرده، احساس فراگیری از ناهماهنگی و عدم تطابق با هنجارهای اجتماعی را تجربه می‌کند. اثرگذاری متغیر فردگرایی بر بی‌تفاوتی اجتماعی نشانگر این امر است که یکی از دلایل بالا بودن احساس بی‌تفاوتی اجتماعی، احساس منفعت طلبی شخصی و نوعی فردگرایی سودمحور است. قدر مسلم آن است که در حالت فردگرایی، افراد به شیوه‌ای عمل می‌کنند که هدفشان، صرفاً به حداکثر رساندن منافع شخصی خودشان است و این امر، خود وجهی از بی‌تفاوتی اجتماعی در جامعه است. وجود نارضایتی اجتماعی بالا در این پژوهش، بیانگر واقعیات اجتماعی جامعه از نقطه نظر خشنودی کارکردی است. جامعه‌ای با جمعیت بی‌تفاوت و بی‌علاقه به فراشده‌ای اجتماعی، گویای وضعیتی است که در آن رضایتمندی اجتماعی از حیث بی‌اعتمادی و بی‌اعتقادی به ساختارهای اجتماعی - سیاسی جامعه وجود دارد؛ چنانکه جامعه‌شناسان معتقدند احساس نارضایتی در فرد می‌تواند به نوعی انفصال و انفکاک فرد از تمام پیوندهای اجتماعی منجر شود. وجود احساس محرومیت نسبی، به عنوان یکی از علل مؤثر بر بی‌تفاوتی اجتماعی نیز قابل تأمل است. محرومیت نسبی به عنوان اختلاف منفی میان انتظارات مشروع و واقعیات‌های جامعه باعث سرخوردگی در دستیابی به ضروریات زندگی و از جمله عوامل مهم در پیدایش احساس نارضایتی از وضع موجود است. نتایج نشان می‌دهد که افراد در جامعه‌آماری این پژوهش، شرایط خود را در مقایسه با دیگران با

نوعی احساس محرومیت و بی‌عدالتی نسبی ارزیابی کرده و از این حیث بر میزان بی‌تفاوتی آن‌ها در جامعه افزوده شده است.

پاسخ سوال سوم: راهکارهای ارتقای مشارکت و رشد همدلی اجتماعی در جامعه مورد مطالعه چیست؟

تحلیل ابعاد مختلف گویه‌های بی‌تفاوتی اجتماعی نشان دهنده آن است که میزان مشارکت اجتماعی رسمی، مثل مشارکت داوطلبانه در سازمان‌ها، احزاب و انجمن‌ها، تمایل به شرکت در انتخابات، تعامل با نهادهایی مثل سیاست و امثال آن در مجموع کم، و بیشتر مشارکت‌ها در زمینه فعالیت‌های اجتماعی غیر رسمی مثل کنش‌های مشارکتی دگرخواهانه و نوع‌دوستانه‌ای از قبیل کمک به مستمندان، حمایت از دیگران، توجه به مشکلات اطرافیان و غیره بوده است. براین اساس می‌توان گفت احتمالاً بی‌تفاوتی اجتماعی موجود، بیشتر متوجه ساخت اجتماعی-سیاسی و نهادهای رسمی جامعه است تا ساختارها و نهادهای غیررسمی. ضمن اینکه با استفاده از نظریه شخصیت دموکراتیک، که در آن از جمله شروط مهم جامعه دموکراتیک را وجود شخصیتی می‌داند که در هماهنگی با ساختار قدرت سیاسی، مستعد مشارکت در حیات عمومی و اجتماعی و سیاسی است و اعتنای اجتماعی او بر بی‌تفاوتی‌اش غلبه دارد می‌توان گفت جامعه ایران احتمالاً هنوز آمادگی دارا بودن یا تکوین شخصیت دموکراتیک را ندارد چرا که بی‌تفاوتی اجتماعی در درون ساختارها و فرایندهای غیردموکراتیک صورت می‌گیرد و فقط به ویژگی‌های ذاتی و علائق روان‌شناختی فرد مربوط نمی‌شود، بلکه دلایل جامعه‌شناختی دارد. در دوران مدرن، در هر جامعه‌ای می‌توان دو دسته منافع و سه حوزه فعالیت برای زندگی فردی و اجتماعی را مد نظر داشت. دو دسته منافع عبارتند از: منافع خاص شخصی و منافع عام اجتماعی.

سه حوزه فعالیت‌های فردی و اجتماعی را نیز می‌توان چنین برشمرد: حوزه شخصی (خصوصی)، حوزه عمومی، و حوزه سیاسی یا حکومتی، ارتباط متقابلی میان آن دو دسته منافع و این سه حوزه فعالیت است. در زمانی که منافع خصوصی نسبت به منافع عمومی تقدم پیدا می‌کند، حوزه عمومی زندگی اجتماعی ضعیف یا محدود و بی‌اعتبار می‌شود و بنابراین به عنوان مثال برای فردی در چنین فضایی شرکت در سیاست، نه تنها بی‌نتیجه، بلکه بی‌معنا خواهد شد. بنابراین باعث خواهد شد که فرد از حد حوزه فعالیت شخصی یا خصوصی تجاوز نکند و به سوی فعالیت در حوزه عمومی یا سیاسی حرکت نکند. در تحلیل نهایی می‌توان گفت احتمالاً غلبه منافع خاص شخصی باعث عدم فعالیت در حوزه‌های عمومی و سیاسی جامعه و بی‌تفاوتی اجتماعی شده است.

بی‌تفاوتی اجتماعی را علاوه بر نگاه آسیب‌شناختی، باید یک واکنش کلی و فراگیر به ساختار و موقعیت‌های اجتماعی دانست که فرد در جامعه با آن‌ها مواجه می‌شود. با استناد به نتایج این پژوهش می‌توان گفت وجود احساس‌های نامطلوب اجتماعی مثل بی‌تفاوتی، بی‌هنجاری، نارضایتی، احساس محرومیت، عدم التزام مدنی و فردگرایی به نوعی واکنشی به شرایط اجتماعی و ساختارهای اجتماعی-اقتصادی نامطلوب هم هست که بر روی باورها و نگرش افراد مؤثر واقع می‌شود. با در نظر گرفتن موارد یادشده است که می‌توان گفت بسیاری از زمینه‌های پدیدآورنده بی‌تفاوتی اجتماعی در جامعه ایران، در اساس، با ساختار اجتماعی-اقتصادی جامعه ارتباط دارد و از این منظر باید مورد مطالعه و اقدام قرار گیرد. هریک از احساس‌های نامطلوب اجتماعی که در بالا بدان اشاره شد در شبکه‌ای از روابط متقابل علی بر یکدیگر مؤثر واقع شده و ضمناً می‌تواند علتی برای بروز بی‌تفاوتی اجتماعی باشد. با توجه به نتایج به بررسی نتایج این پژوهش با پژوهش‌های پیشین پرداخته می‌شود. با توجه به پژوهش چن و زانگ (۲۰۱۹)، عوامل مؤثر و اثر متغیرهای گوناگون زمینه‌ای و مستقل مانند رضایت اجتماعی، احساس اثر بخشی، موقعیت اجتماعی شغلی و وابستگی حزبی سیاسی بر روی بی‌تفاوتی سیاسی را

مورد بررسی قرار دادند. نتایج حاصله حاکی از وجود رابطه معنی‌دار میان این متغیرها بوده است. پژوهش روس (۲۰۱۷)، در آفریقا نشان داد که همبستگی مستقیمی میان بی‌تفاوتی و قومیت وجود دارد. روس در پژوهشی در پایتخت کشور کنیا، علت اصلی بی‌تفاوتی به مسائل اجتماعی و سیاسی را مختصات خرده گروه‌های قومی استنتاج کرده است. پژوهش رابین و همکاران (۲۰۱۷) نشان داد که گرایش کلی مردم به تفسیر گروه‌های اجتماعی به عنوان بخشی از خود آن‌ها، شناسایی آن‌ها را با شهر خود پیش‌بینی می‌کند که به نوبه خود به توضیح ارزیابی مثبت خود از شهر کمک می‌کند. این نتایج از دیدگاه روان‌شناسی محیطی و روانشناسی اجتماعی مورد بحث قرار گرفته‌اند.

منابع و مأخذ

۱. قرآن کریم
۲. نهج البلاغه
۳. ارعی وند، لیلا و قدرتی، شفیعه و ارفعی مقدم، عبدالمجید، ۱۳۹۹، بی‌تفاوتی اجتماعی دانشجویان و عوامل اجتماعی مرتبط با آن مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه حکیم سبزواری، مسائل اجتماعی ایران، دوره: ۱۱، شماره: ۲
۴. اسدی، گوهرشاد و باغبان، مریم، ۱۳۹۸، سنجش میزان بی‌تفاوتی اجتماعی و مولفه‌های موثر در دانشجویان معلمان دانشگاه فرهنگیان پردیس فاطمه الزهرا اصفهان، دومین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی، تهران.
۵. اسکندری چراتی، اذر و کول، علیرضا، ۱۳۹۷، بررسی رابطه بین تحلیل هزینه - پاداش و احساس عدالت اجتماعی با بی‌تفاوتی اجتماعی در میان دانشجویان (مطالعه موردی: دانشگاه پیام نور مشهد).
۶. امام خمینی (ره)، صحیفه نور، جلد یک تا بیست و یک، تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
۷. امینی نژاد، غلامرضا و غلامی، محمد و صمیمی، علی، ۱۳۹۷، تحلیل میزان رضایتمندی ساکنان از خدمات رفاه‌عمومی در نظام کاربری اراضی شهری (مورد مطالعه: شهرخورموج)، سومین کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و طراحی شهری، تبریز.
۸. بشارتی فرد، اشرف و بیرانوند، حمید، ۱۳۹۸، بررسی بی‌تفاوتی اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه بابل، دومین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، اجتماعی و سبک زندگی.

۹. حسین‌بر، ناصر، ۱۳۹۹، بررسی راه‌های رسیدن به رفاه اجتماعی با استفاده از توسعه اقتصادی، ششمین کنفرانس ملی اقتصاد، مدیریت و حسابداری، شیروان.
۱۰. دادخواه تهرانی، لیلا و ملانیاجلودار، شهرام و جلیلی، مهناز، ۱۴۰۰، عوامل اجتماعی موثر بر بی تفاوتی اجتماعی در بین دانشجویان، چهارمین کنفرانس بین‌المللی مطالعات اجتماعی، حقوق و فرهنگ عامه، تهران.
۱۱. رضاپور، داریوش و گلستانی، علیرضا و حق پرست، کاوه، ۱۳۹۷، بررسی برخی عوامل جامعه‌شناختی موثر بر بی تفاوتی اجتماعی مطالعه موردی: جوانان شهر بوشهر، سومین کنفرانس بین‌المللی دستاورهای نوین پژوهشی در علوم انسانی و مطالعات اجتماعی و فرهنگی، کرج.
۱۲. رونقی، مرضیه و هاشمیان، سیدعلی و حقیقتیان، منصوره، ۱۳۹۸، تبیین روانشناختی و جامعه‌شناختی احساس اثربخشی بر بی تفاوتی اجتماعی دانشجویان - معلمان؛ مطالعه موردی در بین دانشجویان - معلمان دانشگاه فرهنگیان اصفهان، مجله دانشکده پزشکی مشهد، دوره ۶۲، شماره ۴.
۱۳. ساسانپور، مریم و رحمانی تبار، محسن، ۱۳۹۷، رابطه بی تفاوتی اجتماعی با جرایم علیه اموال و مالکیت (در شهر تهران)، دومین کنفرانس بین‌المللی مطالعات حقوقی و قضایی،
۱۴. سفیری، خدیجه و حجتی کرمانی، سوده، ۱۳۹۹، بررسی جامعه‌شناسی بی تفاوتی اجتماعی در شهر تهران، فصلنامه مطالعات فرهنگی و ارتباطات، دوره: ۱۶، شماره: ۶۰.
۱۵. سیدرنجبرسقزچی، میرمصطفی و عبدالمهدی، داود و بهاری، هادی و موذن عموقین، علی، ۱۳۹۶، بررسی رابطه بین سرمایه اجتماعی و بی تفاوتی اجتماعی مورد مطالعه شهروندان بالای ۱۵ سال شهر اردبیل، کنفرانس سالانه پژوهش در علوم انسانی و مطالعات اجتماعی، تهران،
۱۶. شکری، حاتم و صمدی، عباس، ۱۳۹۸، تاثیر بی تفاوتی سازمانی و هویت سازمانی بر بالندگی سازمانی در صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستائیان و عشایر، سومین کنفرانس بین‌المللی تحولات نوین در مدیریت، اقتصاد و حسابداری، تهران.
۱۷. صفاریان، محسن و ادهمی، عبدالرضا و مرادی، علی، ۱۳۹۹، شناخت رابطه بین فردگرایی و محرومیت نسبی با بی تفاوتی اجتماعی (مورد مطالعه: جوانان شهر کرمانشاه)، فصلنامه مطالعات فرهنگ ارتباطات، دوره: ۲۱، شماره: ۴۹
۱۸. صفایی، صفی اله و الانی، طاهره، ۱۳۹۸، بررسی بی تفاوتی اجتماعی در کمک به دیگران (مورد مطالعه: شهر همدان)، چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در حوزه علوم تربیتی و روانشناسی و مطالعات اجتماعی ایران، تهران،
۱۹. طالبی تماچانی، نرگس و مرادی، لیلا، ۱۳۹۹، بررسی رابطه کیفیت ارتباطات اجتماعی بر بی تفاوتی اجتماعی در بین شهروندان ساکن تهران، پنجمین کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی، اجتماعی و سبک زندگی.
۲۰. عبدالمهدی، راشین و محمدی، اصغر و حقیقتیان، منصور، ۱۳۹۷، بررسی تاثیر فضای عمومی شهری بر ابعاد رفاه اجتماعی (مورد مطالعه: شهروندان شهر تهران).
۲۱. قاضی زاده، هورامان، کیانپور، مسعود. بررسی میزان بی تفاوتی اجتماعی در بین دانشجویان (مورد مطالعه: دانشگاه اصفهان). پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران. Aug ۲۰۱۵.

۲۲. گل پرور، محسن، خاکسار، سروره (۱۳۹۵). رفتارهای ضد تولید از دیدگاه سرپرستان و مدیران صنایع و سازمانها، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال سوم، شماره‌های ۳ و ۴، صص ۲۶-۱۸.
۲۳. محسنی تبریزی، صداقتی فرد. پژوهشی درباره بی‌تفاوتی اجتماعی در ایران (مورد پژوهش: شهروندان تهرانی). جامعه‌شناسی کاربردی. ۲۲(۳): ۱-۲۲.
۲۴. مرادی، لیلا و طالبی تماجانی، نرگس، ۱۳۹۹، بررسی عوامل اجتماعی موثر بر بی‌تفاوتی اجتماعی در شهر تهران، دومین کنفرانس علمی پژوهشی روانشناسی، مشاوره، علوم تربیتی و علوم اجتماعی و علوم انسانی.
۲۵. مشبکی، احمد. (۱۳۹۴). «مدیریت رفتار سازمانی»، تهران: انتشارات ترمه. مهداد، علی و مهدی زادگان، ایران. (۱۳۹۵). مقایسه رفتار شهروندی سازمانی و رفتارهای ضد تولید در میان کارکنان کارخانه جات خودرو سازی ایران و مالزی"، یافته‌های نو در روانشناسی، شماره ۴، صص ۸۰ - ۹۳.
۲۶. مشعوف، هنگامه و کرمی ریاطی، فرشته، ۱۳۹۹، بررسی رابطه بی‌تفاوتی اجتماعی با سرمایه اجتماعی در بین دانشجویان پزشکی (مورد مطالعه: دانشگاه علوم پزشکی کرمان)، هفتمین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم تربیتی، روانشناسی و مشاوره ایران، تهران.
۲۷. نوبهار، الهام و کبیری رنانی، محبوبه، ۱۳۹۷، بررسی رابطه بین آموزه‌های اسلام و سطح رفاه در جامعه: رهیافت نظریه بازی‌ها، دوازدهمین کنگره ملی پیشگامان پیشرفت، تهران.

۲۸. Anatolievna Kiseleva, Irina; Vladimir Ivanovich Kuznetsov; Natalia Alekseevna Sadovnikova; Sergeevna Androshina, (2021), "Modeling Consumer Behavior in a Market Economy", ISSN: 2237-0722 Vol. 11 No. 4 (2021), Received: 10.05.2021 – Accepted: 01.06.2021
۲۹. Callan, M.J. Eland, J. H, Shead, N. W, Hodgins, D. C (2018) Gambling As A Search For Justice, Examining The Role Of Personal Relative Deprivation In Gambling Urges And Gambling Behavior, Personality And Social Psychology Bulletin. 34
۳۰. Mizjaji, Almad Dawood(2017) Public Apathy Towards Bureaucracy As a Constraint On The Development Of Saudi Arabia. Public Administration Quarterly, Fall 2017, 25,3/4,ABI/Inform Global.
۳۱. Rubin M. ; Badea C. ; Condie J. ; Mahfud Y. ; Morrison T. ; Peker M. (2017). "Individual differences in collectivism predict city identification and city evaluation in Australian, French, and Turkish cities", Journal of Environmental Psychology, Vol. 50, pp. 9-16.